

Barsy Anna

Újpesti Csokonai Vitéz Mihály Általános Iskola és Gimnázium

barsy.anna@gmail.com

PEDAGÓGUS DIGITÁLIS KOMPETENCIÁK FEJLESZTÉSE INSTANT ÉS WEB2.0-ÁS ESZKÖZÖKKEL

Bevezetés

A 21. századi készségek tanításához elengedhetetlen, hogy a pedagógusok is felkészültek legyenek e téren. A digitális technika fejlődése azt követeli meg, hogy a pedagógusok rendelkezzenek a megfelelő kompetenciákkal (Lévai, 2013). Az iskolák többségében vannak korszerű eszközök, amik kihasználtsága személyes tapasztalataim szerint rendkívül alacsony. A probléma már ott kezdődik, hogy a pedagógusok alapvető fogalmakkal nincsenek tisztában, így fordulhat elő, hogy Magyarországon vannak a világ legdrágább vetítővásznai. Adminisztratív eszközökkel javíthatunk a statisztikákon, de a tény akkor is az, hogy a magyar középiskolák jelentős részében az interaktív eszközök kihasználatlanok.

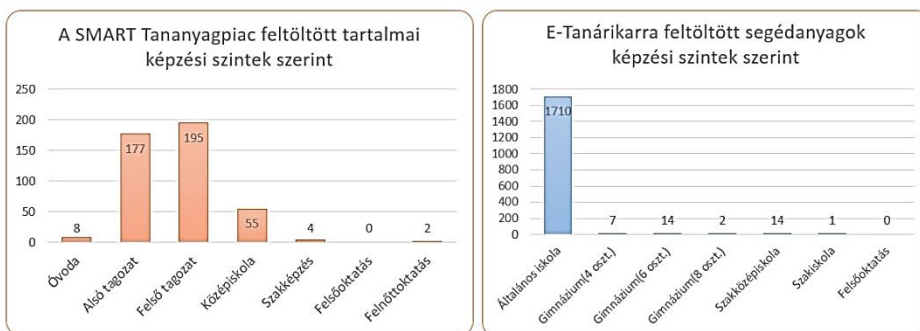
A kérdőíves anonim elektronikus felmérések eredményei nem mutatnak ilyen sötét képet, de ez természetes is, hiszen aki már azon a szinten van, hogy online kérdőívet tölt ki, annak már *van* ilyen téren valamilyen kompetenciája. Rendszerint a digitálisan analfabéta réteg az, akihez se az új módszerek, se a kérdőívek nem jutnak el.

Helyzetelemzés

Gyakorló középiskolai pedagógusként egyértelmű tapasztalatom, hogy a mai fiatalok *igénylik* az új technikák iskolán belüli alkalmazását. Ez a generáció már olyan játékokon nőtt fel, ami az interaktivitásra trenírozta őket, gondoljuk csak bele, hogy már a bébi játékoknál is a gombokat kell nyomkodni, aminek a hatására valami *történik*.

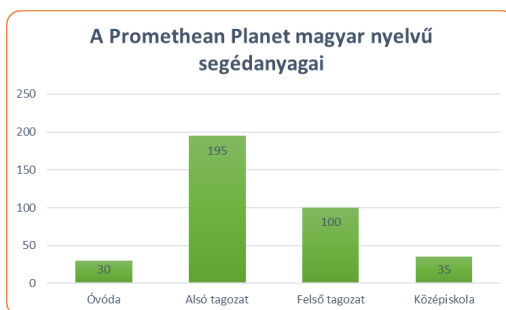
Tiszteletem a tanítóknak, akik ezt a játékos megismerést továbbviszik, jellemzően ők azok, akik az interaktív táblákat is aktív(abb)an használják. Diákjaim arról számolnak be, hogy ahol volt interaktív tábla, ott alsó tagozatban rendszeresen használták, felsősként már csak ritkán, középiskolában azonban szinte alig. Ezzel cseng össze az is, amit a leggyakrabban előforduló interaktív táblák magyar tanári közösségei töltenek fel saját tananyagként. A nagyobb tankönyvkiadók digitális könyveiket ezekbe az elemzésekbe nem vontam be, mert nem állnak adatok rendelkezésemre arról, hogy a rendszerint osztálynyi mennyiségű tankönyv rendelése után hány pedagógus él a lehetőséggel, hogy aktiválja az elektronikus tartalmakat.

Érdemes azonban megnéznünk a pedagógusok által interaktív táblákhoz készített tananyagok célcsoportok szerinti arányát.

1. ábra: Magyar nyelvű megosztott tananyagok (1)(4)

Nem kell hozzá nagy elemzőképesség, hogy észrevegyük az egyre, mondhatni rohamosan csökkenő számokat. Természetesen sokkal több azoknak a száma, akik tananyagokat készítenek, használják az interaktív táblákat. Itt azonban szembesülünk azzal a problémával, hogy miért nem osztjuk meg egymással ötleteinket? (1-2. ábra)

2. ábra: Magyar nyelvű tananyagok nemzetközi oldalon (3)

Az interaktív táblák gyártói vagy forgalmazói (Mo.-on pl. az LSK SMART táblák forgalmazója oldaláról elérhető az egyik magyar közösség, a Tananyagpiac) saját honlapjukon vagy közvetlenül a táblaszoftverekbe integrált hivatkozásként (SMART Exchange, Promethean Planet)(2)(3) létrehozták azokat a web2.0-es felületeket, amik segítséget és ötleteket adhatnak a tananyagok összeállításakor, de ezek használatával a magyar pedagógusok ritkán élnek.

Az egyik nagy probléma az, hogy nem értettük meg, mi pedagógusok, hogy valójából mi is a közös tartalomfejlesztés lényege. Gyakran még tantestületen belül sem valósul meg a közös gondolkodás, az elkészült tananyagok megosztása. Ennek két oka lehet, egyrészt nincs partner a megosztásban, a kollégák passzívak, nem nyitottak. Másrészt a fejlesztéseket saját szellemi tulajdonként nem akarják továbbadni. A közös munkához meg kell lennie mind az *adó*, mind a *vevő* részéről az akaratnak. Ha megvan a ki-kinek kapcsolat, akkor a web2.0-es alkalmazások ideális csatornáik lehetnek ennek a fejlesztésnek.

Szemléletváltásra van szükség

Kérdés, hogy milyen mértékű együttműködés, közös munka honosítható meg a pedagógusok körében? Kiket lehet megmozgatni, kik azok, akik motiváltak az új dolgokra?

Első lépésként elkészítettem egy olyan segédanyagot, amivel a SMART interaktív táblák használata és a kezdeti fejlesztések könnyen megtanulhatók (Barsy, 2014). A segédanyag érdekessége, hogy kihasználja a SMART Notebook szoftver lehetőségeit, egy a szokásostól eltérő szerkezet kialakításával.

Mint ahogy a diákjaink sem azonos képességűek, a pedagógusok talán még inkább vegyes képet mutatnak a digitális kompetenciák terén. A segédanyag nagy előnye, hogy a tartalomtérkép segítségével igényeinknek megfelelően használhatjuk. Aki már nem kezdő a táblák használatában az egyből kezdheti akár az alkalmazásoknál. Az is talál ötleteket, aki már dolgozott a programmal, bár terjedelmi okokból ez az első rész inkább az induláshoz nyújt segítséget. A későbbiekben tervezem a program második részét, ami hasonló struktúrában, de már a tényleges megvalósításra fókuszál egy olyan gyűjteménnyel, ami percek alatt adaptálható lesz.

Ennek az új típusú megközelítésnek az instant interaktivitás elnevezést adtam, mert a tanárok egy jó ötletet egy egyszerű másolással azonnal alkalmazhatnak, tantárgyuknak megfelelően adaptálhatnak. Azt is mondhatnám, hogy gyorsan, egyszerűen jó tananyagokat készíthetnek. Sőt, ha már kész tartalommal találkoznak, meg van az a gyakorlatuk, ami a módosításhoz szükséges.

Második lépésnek kerestem egy olyan felületet, amin könnyen el is lehet érni a tartalmakat. Kezdetben közösségi portálokban gondolkodtam, de mivel a közvetlen környezetemben a legtöbb kollégám nem tagja ilyen portáloknak, így egy semleges terepet választottam, ami így egy blog lett, a segédanyag eléréséhez és a szoftverek letöltéséhez. (3. ábra)(5)

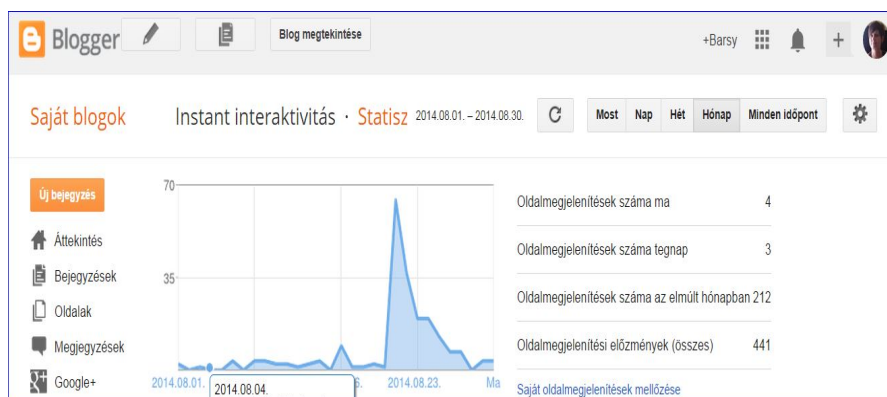
3. ábra: A blog oldal

Az eléréshez szükséges információkat itt helyeztem el. Célközönségem tehát olyan pedagógusok voltak, akik vagy most szeretnének megismerkedni a SMART Notebook programmal vagy kezelni már tudják, de nem készítettek még tananyagot.

A jelentkezésemkor 50–100 kolléga elérését céloztam meg, amit szerencsésen sikerült túlteljesítenem. Ehhez azonban nagymértékben hozzájárult, hogy bár a blogom az alapja továbbra is az elérésnek, a használók többsége még is egy olyan közösségből került ki, akik az átlagosnál nyitottabbak, napi munkájuk során használják a digitális eszközöket. Ez a csoport a Facebook (7) egyik nyílt közössége, a néhány hónapja szerveződött Online tanári szoba (a csoport létrehozója Fegyverneki Gergő).

Ebből az volt a nagy tanulság számomra, hogy a pedagógus társadalomnak van egy igen széles rétege, akik nagyon nehezen mozdíthatók meg, számítógéppel ritkán dolgoznak, online eszközökkel gyakorlatilag nem érhetők el. Digitális téren gyenge kompetenciákkal rendelkeznek, rendszerint ők azok, akik nehezen fogadják el az új módszereket és a szakirodalomban is kevésbé járatosak. Nagy kihívás olyan módszert találni, amivel motiválni lehetne ezt a pedagógusréteget.

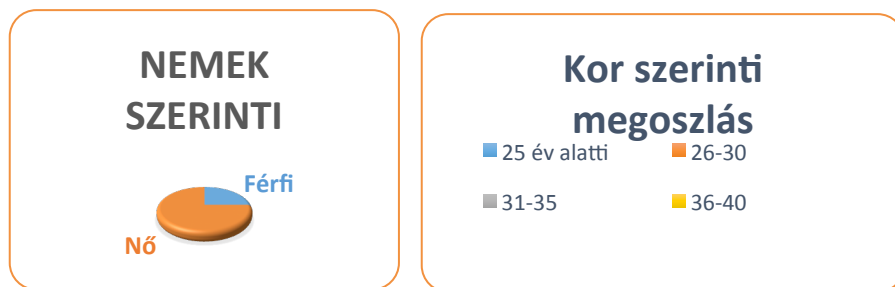
A Facebook-on szerveződött csoport az ideális példa arra, hogy léteznek Magyarországon motivált, korrallal haladó, szakirodalmat, pályázatokat figyelő, digitális pedagógusok, akik minőségi munkájukkal hozzájárulnak a színvonalas oktatáshoz. A segédanyagom blogját 2014. június 15-én indítottam újtárra offline és online ismerőseim körében. Bár időközben a vállalt 50–100 fős megcélzott létszámot már elértem, augusztus 21-én megosztottam a linket a Facebook Online tanári szobájában is. A blog statisztikája is jelzi, hogy néhány nap alatt az oldal látogatottsága elérte a 440 főt. (4. ábra) Nem reprezentatív felmérésként, de önkéntes alapon néhányan válaszoltak egy online kérdőívemre, amit később közösségi portálon keresztül is elérhetővé tettem (6), így visszajelzést kaptam a kitöltőkről és a segédanyagom gyakorlati alkalmazhatóságáról, valamint a továbbfejlesztés lehetőségeiről.

4. ábra: Az oldal látogatottsága

A kérdésekből arra próbáltam választ kapni, hogy milyen tulajdonságok azok, amik jellemzik a 21. század digitális pedagógusát. A nyári szünet és a tanévkezdés feszült időszakát tekintve csak 12 kérdést fogalmaztam meg, amelyek többsége feleletválasztós, míg két kérdésre rövid válaszokat kértem. Ennek eredményeképpen a nemek és a kor

szerinti megoszlásra az alábbi válaszokat kaptam. A válaszadók (12 fő) háromnegyede nő és életkoruk szerint több mint fele 45 és 55 év közötti. (5. ábra)

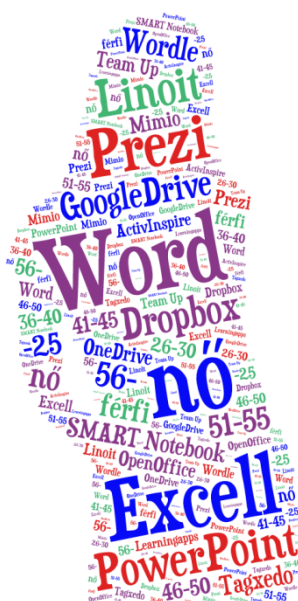

5. ábra: Nem és kor szerinti megoszlás

Az is érdekelt, hogy jellemzően milyen programokat használnak a kollégák. Ennek szemléltetésére létrehoztam egy olyan középkorú „modell”, aki nemét tekintve hölgy és a leggyakrabban a Word szövegszerkesztőt használja, prezentációra rendszerint a Power Pointot, de időnként a Prezi is bekerül a repertoárjába.

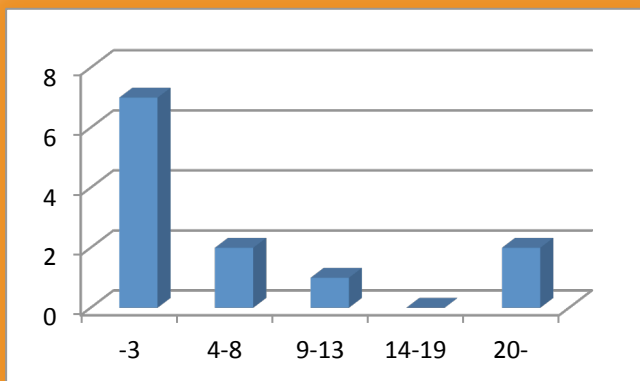
Táblázatkezelővel is dolgozik, de a felhők sincsenek messze tőle, így a Dropbox-on, a GoogleDrive-on vagy a OneDrive-on éri el az anyagait, és a felhőket nem csak így ismeri, mert készített már szófelhőt, amihez Tagxedo-t használt. Többször is dolgozott már interaktív tábla szoftverrel, ami jellemzően MIMIO stúdióval is.

A digitális pedagógus online üzenő fala a Linoit és a csoportok szervezéséhez a Team Up a nyerő. Bár döntő többségben a Microsoft irodai alkalmazásaival dolgozik, de alternatív lehetőségként már az OpenOffice sem ismeretlen számára. (6. ábra)

Látható, hogy eredeti célcsoportomtól kissé távol kerültem, hiszen akik válaszoltak a kérdéseimre, azok az átlagosnál többször és több mindenre használják a lehetőségeket. (7. ábra) Így nem volt meglepő, hogy néhány kolléga számára a segédanyagom inkább csak az ismeretek felelevenítését szolgálta, és akik már használták a SMART Notebook programot, azok rövid idő alatt megértették a logikáját.

5. ábra: A Tanárnő

7. ábra: Instant interaktivitással töltött idő

Visszajelzések, tapasztalatok

Értékesek számomra azok a vélemények, amik olyanoktól származnak, akik eddig nem készítettek tananyagot, hiszen ők a leghitelesebbek tekintetben.

A kérdéseim között az egyik arra vonatkozott, hogy mi változott meg a válaszadó IKT használatában az Instant interaktivitás hatására.

Erre így fogalmaztak meg válaszokat a pedagógus kollégák:

- „Az interneten található digitális tartalmak felfedezése”
- „Már régen készítettem ilyen anyagot tanóráimhoz. Lehet, hogy újra alkotok néhányat :-)”
- „Bátrabbá tett”
- „Szemléletváltás, kreativitás, lendületes óravezetés”
- „Motiváltabb lettem. Gazdagodott a módszertani repertoárom. Van egy plusz nyerőkártyám a diákok és a kollégák előtt.”
- Tudatosabb lettem, és egy-két dolog a helyére került a fejemben.

A programot kipróbálók pozitív visszajelzése a számszerű értékelésből is lemérhető, hiszen 1-től 5-ig skálán értékelve 4,42 százalékos értékelést kapott. A továbbfejlesztés lehetőségeit illetően konkrétan és általánosan megfogalmazott igényeket is kaptam. A beépített flash alkalmazások leírása angol, így többen fejlesztési lehetőségként az animációk feldolgozását javasolták, de az az igény is megfogalmazódott, amit sajnos én nem tudok teljesíteni, hogy a valóban interaktív tartalmakat használókat az órarend készítésekor részesítsék előnyben. Hiába van eszköz, akarat és a megfelelő tudás, ha ez nem kerül hasznosításra.

Barsy Anna
augusztus 21., 18:48 · Nyiregyháza

Kedves Kollégák! Készítettem egy segédanyagot, amivel az interaktív táblák használata és a tananyagok készítése kezdők részére is könnyen elsajátítható. Jelenleg a SMART Notebook-hoz készült el az anyag, amit szabadon felhasználhattok, csak azt szeretném kérni, hogy az alábbi kérdőívet töltsétek ki. bit.ly/instant_2014, a segédanyagot pedig az <http://instantinteraktivitas.blogspot.hu/> helyen érítek el.

Instant interaktivitás

Amennyiben kipróbálta az Instant interaktivitás segédanyagomat, kérem válaszoljon néhány kérdésre!

DOCS.GOOGLE.COM

Tetszik · Hozzászólók · Megosztom

 Erzsébet Tóthné Pápai, Irma Szeverényi, Namesztovszki Zsolt és további 19 ember kedveli ezt.

 Korábbi hozzászólások megtekintése 3. (összesen: 60)

8. ábr.:a Megjelenés az Online tanári szobában

Az Instant interaktivitás Online tanári szobás megjelenése a vártnál nagyobb aktivitást hozott, amit jól jelez a több mint 60 hozzászólás. (8. ábra) A posztok nagy része a SMART alkalmazáshoz kért technikai tanácsot és előtérbe került az is, hogy hogyan hidalható át az a probléma, hogy a különböző interaktív táblák szoftverei nem kompatibilisek egymással. A mentési formátumok különbözősége mellett a tananyagfejlesztési lehetőségek sem azonosak, így ahol vannak interaktív táblák, de nem azonos típusúak, ott problémát jelent az inkompatibilitás.

Arra is volt példa, hogy konkrét fájl működésével kerestek meg. A kérdéseket rövid idő alatt igyekeztem megválaszolni. A privát és a nyilvános megkeresések azt mutatják, hogy egy online közösség alkalmas arra, hogy a pedagógusok tovább képezzék magukat.

Összegzés

Gyakran kérdezik, hogy miért készítetek tanároknak segédanyagokat? Ezt Robinson-hatásnak nevezném, ha kommunikálni szeretnél a körülötted lévőkkel, akkor előtte meg kell tanítanod azt a nyelvet, amit megértenek. Én ebben próbálok segíteni, hogy minél több „Péntek”, digitális nyelvet beszélő kolléga vegyen körül. Ha megértjük egymást, akkor képesek vagyunk továbbadni és hasznosítani azt, ami érték az oktatásban. Ha mindenki tesz hozzá valamit, akkor az igazi nyertesek a diákjaink lesznek, hiszen olyan digitális pedagógusok fogják őket tanítani, akik értéket képviselnek személyiségükkel és tudásukkal. Merni kell *megosztani* a tudást kollégáinkkal. Blogom továbbműködik, és

szívesen válaszolok a megkeresésekre. A (tanári)közösség számára fontos, hogy folyamatosan fejlődjenek (Ollé, 2014).

Irodalomjegyzék

- Barsy, A. 2014. *Instant interaktivitás. I. ICT in Education Konferencia, Szabadka (Szerbia), Újvidéki Egyetem Magyar Tannyelvű Tanítóképző Kar, 2014. április. 12.* Konferenciakötet. 23-37. oldal <http://bit.ly/1n7T15q>
- Buda, A. 2013. *Pedagógusok az információs társadalomban. Digitális Pedagógus Konferencia 2013, Budapest, 2013. május 25.* Konferenciakötet. ELTE PPK. <http://bit.ly/1gEXf0E> (2014. március 30.)
- Lévai, D. 2013. *A digitális állampolgárság és digitális műveltség kompetenciája a pedagógus tevékenységéhez kapcsolódóan.* Oktatás-Informatika, 2013/1-2. szám. <http://bit.ly/1ueBdpl> (2014. augusztus 22.)
- Ollé, J. 2014. *A digitális állampolgárság kompetenciarendszerének szerepe a közösség és az egyén fejlesztésében. I. ICT in Education Konferencia, Szabadka (Szerbia), Újvidéki Egyetem Magyar Tannyelvű Tanítóképző Kar, 2014. április. 12. Plenáris előadás.* Konferenciakötet. 20-23. oldal <http://bit.ly/1n7T15q>

- (1) <http://www.tananyagpiac.hu/>
- (2) <http://exchange.smarttech.com/#tab=0>
- (3) <http://www.prometheanplanet.com/>
- (4) <http://etanarika.hu/>
- (5) <http://instantinteraktivitas.blogspot.hu/>
- (6) bit.ly/instant_2014
- (7) http://bit.ly/onlin_tanari